

NAŠ GLAS

**Glasiło Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
:: za Slovenijo v Ljubljani. ::**

Cena posamezne št. 1.50 Din.

„NAS GLAS“ izide vsakega desetega,
dvajsetega in zadnjega v mesecu.

Celoletna naročnina . . . Din 40.—

Polletna naročnina . . . „ 20.—

Četrletna naročnina . . . „ 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

===== Oglasi po ceniku. =====

Uredništvo: Anton Adamič, Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 12. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je adresirati le na urednika.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Nov naskok.

Zagrebske »Novosti« pišejo v poslednjih številkah iz meseca oktobra, da namerava (po informacijah iz Sarajeva, kjer se tiska novi finančni zakon) vlada uzakoniti naslednje dobrôte za državne nameščence: 1.) Kdor nima s 1. aprilom 1927 deset efektivnih službenih let, se lahko odpusti s trimesečno odpravnino; 2.) pravica do penzije pripada po 20 službenih letih; 3.) službena doba se podaljša na 35, odnosno na 40 let; 4.) osebne draginjske doklade se znižajo od 25 do 50 od sto.

Ali naj zapišemo še kaj drugega? Menimo, da ni potrebno. Črke, in naj so še tako debele, so za zaspance mrtve.

Vprašanje tovarišem na vest.

Ali ima vsak tovariš »Naš glas«? Ali agitiramo dovolj za naše glasiło? Kaj si storil tekom leta za list in kaj boš ob novem letu? Ali ne bi organizirali v vsakem uradu malo poverjeništvó za nabiranje naročnikov?

In to poverjeništvó bi pobralo drž. prispevke za tinto in peresa, za naročnino kar v naprej. Koliko bi se tebi to poznalo, ko moraš itak kupiti vse iz svojega? Nič! Koliko bi se poznalo »Našemu glasu«? Preračunaj!

Ali veš, da javnost sodi moč gibanja po obliki in vsebini lista, ki gibanje zastopa, da javnost sodi moč organizacije po njenem tisku?

Vse to veš, zabavljaš čez svoje razmere in naročuješ liste, ki so ti po svojem cilju in vsebini sovražni ali vsaj tuji!

Vsakemu (svoje, ampak tudi v tem oziru se moramo temeljito poboljšati!

Najprej mora vsak državni nameščenec imeti uradniško glasiło!

Do novega leta imamo še dovolj časa, da stvar organiziramo in izvedemo!

Značaj in strankarstvo.

Zgodilo se je, da je prijatelj, ki mi je dober in skrbi, da bi ne trpel škode na vesti, prihitel na cesti za menoj in skoraj brez sape vprašal: »Kaj pa značaj? Mislim: stranka in značaj?« Možu se je videlo, da mu gre vprašanje od srca in da sem mu dolžan odgovoriti. Rekel sem mu: »Kaj je stranka? Stranka bi morala biti v svojem idealnem po-

zivu plemenito sredstvo za dosego tega ali onega političnega cilja ali ciljev. V dosego teh ciljev se zbere ljudje in stvorijo stranko. Če nimaš stranke, ki ti je popolnoma v vsaki ozirih všeč, poizkušaj to v najbolj simpatični stranki uveljaviti: če pa vidiš, da stranka po svojem programu, po svoji sestavi, po svoji odvisnosti od volilcev cilja, ki bi ga ti rad, doseči ne mara ali celo ne more, moraš reči: ostajam pri tej stranki, ki mi je najbolj simpatična, dokler ne bo stranke, ki bo mogla in hotela in po svojem bistvu morala uveljavljati moje cilje.

Kadar taka stranka nastopi, potem doživiš notranje zadoščenje, da je stranka, ki tvoje ideje zagovarja, toda obenem tudi vprašanje o značajnosti. Ampak to vprašanje o značajnosti ima zame drugo smer nego pa tvoje. To vprašanje je hujše od tvojega.

Oba, prijatelj, sva državna nameščenca! Kako moreš spraviti v sklad s svojo vestjo, če podpiraš stranko, ki radi svojega volilstva ali svojih bank ne more zagovarjati politike konsumenta, kako voliti kandidate one stranke, ki uradništvo denuncira, preganja, mu grozi, mu očita, da preveč obremenjuje državni proračun, kako ono stranko, ki po vsej svoji tradiciji smatra državnega nameščeca za svojega sovražnika ali pa slepo izvršilno orodje za vsako politično svinjarijo, pa se zmerom skrije za uradništvo, če ji očitajo nekorektnost. Ali moreš po svoji vesti biti volilec stranke, ki s svojo uradniško politiko ruši srednji stan, ruši kulturo, proletarizira in usužnjuje ali pa korumpira svojo inteligenco. To mi odgovori, ali je to značajnost! Ti spoznaš, da za tvoj stan obstoječe stranke ali ne morejo ali nočejo delati; ti spoznaš, da gredo velike državne in narodne, družabne in družinske vrednote po zlu radi obstoječe uradniške politike, pa imaš kljub temu še pomislek o značajnosti.

Ti spoznaš v vlakcu, da se voziš v Trst mesto v Zagreb, in imaš pomisleke o značajnosti in se ne presedeš in rajši plačuješ kaznen za svojo vožnjo. Pa te bolan otrok čaka v Zagrebu in ne v Trstu! Saj radi tega ni treba, da sovrašiš pot proti Trstu, če se presedeš, ko veš, da drugače ne prideš do svojega cilja.

In zapomni si, prijatelj, veruj mi, da za javnega nameščenca ni druge poti, da dvigne svoj ugled in stan in tako reši velike kulturne in človeške vrednote današnji družbi in državi, kakor pot v lasto stranko!

Duh zanikanja.

»Prouči naj se tudi uspeh za slučaj splošne absentacije pri prihodnjih drž. volitvah«. Peta točka resolucije učiteljev ptujskega sreza.

Dovolite, da povem k tej resoluciji svoje mnenje. V tej resoluciji je duh zanikanja in

zaraditega sem postal nanjo pozoren, kajti duh zanikanja je najbolj navaren hudič.

Pri vsakem dejanju in nehanju se moram, če pametno mislim in se borim za stanovske interese, vprašati, ali bo to koristilo in komu. Osebnó sem vobče proti negativnemu delu in pasivnosti in smatram negativno samo za taktično sredstvo, v skrajni sili, ki pa ni zmerom na mestu.

Recimo, da se vse drž. uslužbenstvo abstinira od drž. volitev. Kaj pridobi! Ničesar! Izgubi pa vse, še tiste male postojanke, ki jih ima zaraditega, ker se politične stranke takega štrajka boje. Če štrajk napoveš, padejo vsi obziri. Ti si pa naenkrat brez vsakega orožja, ker si najvažnejše vrgeš v vodo, to je volilni glas za svojega uradniškega zastopnika.

Ako državni uslužbenec sam ne misli na svojo politično delegacijo, na svojo osamosvojitve v javnih zastopih, kjer to gre, potem ne sme drezati v postoječe razmere, potem mora javno priznati, da je za to nesposoben in da je vse prav, kar z njim počenjajo.

O cagovcih pa je baje stari Šuklje povedal svojo temeljito sodbo in obsodbo: »Cagovec še ni nikoli pri lepi puncí spal!« —a.

Zidanje stanovanj.

Hvalevredni načrt g. sedanjega vladnega komisarja, vladnega svetnika Mencingerja, potrjen pred kratkim še celo po vesteh v nekem dnevniku, da se za sličen načrt zanima neka bančna skupina, mi dokazuje, da moja misel ni brez jedra. Misel namreč, kako naj bi se reševala stanovanjska kriza v naši državi, predvsem pa v slovenskih mestih.

V dosedanjih načrtih namreč nisem zasledil glavnega momenta, ki naj bi vodil vse te tako širokopotezne akcije. To je namreč osebni moment! Vsak človek, ki ima družino, si ne želi samo stanovanja, temveč lastno hišo. In tisti, ki bi omogočil hišo brezdomcem, ki ne morejo priti drugače do hiše, kakor da jo odplačujejo v primernih obrokih, ta bi rešil marsikatero družabno in kulturno vrednoto.

Za to sem si izmislil sledečo kombinacijo:

Občina vzame zidanje takih družinskih hiš v svoje roke.

Zato mora imeti kapital. Če bi se še stvorila v ta namen zveza mest v Sloveniji, bi lahko tako močan faktor najel po ceni inozemsko ali pa tuzemsko posojilo — na to posojilo bi se izdale loterijske obligacije. To ni nič novega, to je že načrt, ki ga bodo prav in po vrednosti ocenili še le čez leta, načrt g. vlad. svetnika Mencingerja.

Na ta načrt bi navezal zidanje hiše proti polici. To tudi ni nič novega. Ländlerbank, se mi zdi, je tako zidala pred vojno. Občina se zida hišo, ki jo izroči kupcu (ali pa tudi najemniku), obenem pa ga zavaruje za vred-

nost hiše in obdrži njegovo polico. Za 80—100.000 Din bi se v veliki režiji mogla postaviti že lepa enodružinska hiša. Zavarovalnica za polico na 30 letno doživetje ali smrt znaša okoli 3000 Din. Mislim, da bi se dala dobiti še ugodnejša tarifa! Ker se posojilo amortizira z loterijskimi obligacijami in bi z njim ne maral pri občini delati dobička, bi poleg zavarovalnine naložil lastniku še mal mesečen amortizacijski znesek. Naplačila za hišo od njega ne bi sprejel, toda predočil bi mu, da podpira samega sebe, če kupi loterijske obligacije. In bi zidal zaenkrat v Ljubljani 300—400 hiš, v Mariboru 150—200 hiš itd. **Če lastnik hiše umre, vnovčim polico, hiša pa ostane družini.** Če bi lastnik ne maral več plačevati police, potem mu hišo odvzamem in polico dam odkupiti. Če bi lastnik plačevati ne mogel, potem bi moral take primere na kakšen način bodisi podzavarovati ali pa vkalkulirati pri zidanju.

Važno je pri tem, da občine same ne bi špekulirale na dobiček iz zidanja samega (kakor bodo bančne skupine, če se ga lotijo), ker bi imele dobiček že pri obligacijah, pri delavcih, ki bi zidali, pri obrokih, ki bi se vplačevali skozi 11 mesecev, dočim bi jih same izplačale šele koncem leta itd. Občine same bi se ne pustile odirati po podjetnikih, one morejo priti do stavbišč po ceni potom agrarne reforme. Velike občine že imajo svoj aparat, ki bi lahko vodil vsa ta dela, napravil načrte, odpadle bi takse in komisijski stroški itd.

To je načrt v grobih potezih. To sem sporočil tovarišem zaradi tega, da pomislijo, kako smo zainteresirani na upravi občin! Kombinacije s tem še niso izčrpane. —a.

Kamen namesto kruha.

Državna uprava se jako rada ponaša, da je dober plačnik. Kako dobro in točno pa res plačuje, to čutijo pred Leta že prosijonitdgodgodgodgodgodgo vsem državnim uslužbenci na lastni koži. Leta že prosijo in čakajo, da se jim izplačajo dolžne razlike, toda zaman. Vse tozadevne prošnje je rešila kratkoma z redukcijo prejemkov in uradniškega staleža; torej namesto zaprosenega kruha, dobili so prosilci kamen. Ker se je prva redukcija brez posebnega hrupa mirno in dobro obnesla, se že šušlja o večji in občutljivejši klofuti, kar o 50 do 60 odstotkih, s katero naj se javne nameščence nagradi za njihovo inteligenco in patriotizem. Velemožna gospoda menda res hoče že v itak siromašnem uradništvu vzgojiti brezpravni in najbednejši proletarijat. Svoje dolgov, posebno one stare iz partije 55. kvitira drž. uprava kar največ podomače z znano krilatice »kadar bo kredit«. Ta partija je ograjena z neprodornim plotom te krilatice in že 7 let spi pod varno zaščito finančnega ministrstva in njegove delegacije. Bog ne daj, da bi si kdo drznil sitnariti in dramiti mirno njeno spanje s prošnjami in urgencami. Seveda izgovor na kredit je samo običajna pretveza, s katero se izplačilo razlik in drugih dolgov zavlačuje. Vsak dolg pač mora biti plačan, tak je pravni zakon, ki naj velja tudi za državno upravo, drugače je slaba odgojiteljica podanikom. Kaj bi neki rekla državna uprava davkoplačevalcu, ki bi se morebiti izgovarjal, da nima za plačilo davka kredita (denarja)? V odgovor mu kratkoma pošlje eksekutorja, ki mu zarubi, če tudi zadnji rep v hlevu. Sicer pa režim lahko brez kredita razsiplje težke milijone za to, kar mu je všeč.

Kadar so prazne blagajne in suha korita, zapoje plat zvona o štedenju. Seveda s štedenjem naj se tudi zopet prične pri državnem nameščencu, torej zopet pri repu, namesto pri glavi. Gospoda, bili bi že vendar resni in ne ribarite po suhem; na kopnem ni

rib! Ukinite nekaj nepotrebnih ministrstev in dnevnic brezdelavnim poslancem, oddajte odlozno dispozicijske fondе v občekoristne namene, pobijte korupcijo, pa imate kmalu mastno milijardo pri rokah. Muhe lovite, pa vam uhajajo sloni. Galama (vpitje) o štedenju je pač le slepilo in goli humbug. Žlice nam šteje, očitajte kavo, celo šminko, napuh, potratnost in zna bog, kaj še vse ter tako demagoško ščuvate na nas seljake in druge stanovce, pa vam končno kamen, ki ga nam silite namesto kruha, lahko postane kamen, nad katerim se bode spodtaknili in — padli.

Slovenija v nevarnosti!

Državni nameščenci živimo in umiramo med ljudstvom, čigar blagor je naš spas in čigar revščina je naša propast. Ker naši vodilni politični dnevniki niso prinesli članke o strašni nesreči, ki se pripravlja nad Slovenijo, ga objavljamo v informacijo drž. nameščencem mi. Eto, kaj je napisal minister g. dr. Krajač v »Domu«, glavnemu glasniku HSS! Navajamo samo najvažnejše odstavke:

»O nas Hrvatih, še več pa o Srbih, se govori in piše, da nismo nikakj štedljivci, niti tedaj, če smo dobri delavci. To je tem hušje, ker se v to veruje prav posebno med našo inteligenco, ki ne šamo, da rada govori, da je naš narod len, nego še bolj trobi, da naš narod ne zna in da noče štediti. To ni resnica, nego je resnica, da je našemu narodu težko in včasih nemogoče štediti in to iz sledečih razlogov:

Naš narod je v ogromni večini kmet in poljedelec. On torej ne prejema redno plače za svoj trud, recimo vsak teden ali vsak mesec. Naš narod prejema svojo plačo v onem, kar mu zemlja rodi, kar mu zraste in kar si prigoji. Obenem je treba to sedaj ono prodati, to pa je zelo težko in traja dolgo časa. Čim kmet nekaj proda, posebno še za večjo vsoto, že tudi ve, kam mora vse to dati in denar se redko pri njem ogreje. Kmet si misli: Za tako kratek čas se ne izplača iti nekam v mesto, k neznanim ljudem, v neznan banko ter jim zaupati svoj denar za male obresti in mogoče še celo v nesigurne roke.

Oni naši kmetje pa, ki redno zaslužijo in delajo za denar, to so zlasti naši ljudje v Ameriki, ti so štedljivi in še kako. Koliko milijonov so že poslali samo za davke, koliko za odplačilo dolgov in koliko za nakup zemlje, za popravila in za gradnjo hiš ter gospodarskih zgradb. Zato je izmed vseh udomačenih predsodkov mogoče najbolj neutemeljen ta, da naš narod noče in ne zna štediti. Zadostuje pogled v bilance naših denarnih zavodov, da se takoj uverimo, da pride na stotine milijonov ravno od naših ubožnih ljudi, od služinčadi, od malih obrtnikov in malih trgovcev, od delavcev in od naših kmetov, ki so v Ameriki. Ravno javljajo iz Šibenika, da imajo samo tamkajšnji kmetje v Slavonski banki dva in pol milijona dinarjev vlog. Za hrvatsko Primorje vemo, da imajo ravno naši ubogi ljudje na desetine milijonov naloženih v banki za Primorje. Istotako se ve, da ima Srbska zemljoradniška banka gotovo skoro vse vloge od srbskih kmetov iz Amerike. No, glej, nesreče: Vsi trije denarni zavodi, kakor Srbska zemljoradniška banka in banka za Primorje in Slavonska banka bi morale bankrotirati, propasti, z njimi bi pa propadlo okrog 250 milijonov dinarjev pravega ubožnega denarja. To se ne sme pripetiti in to ni težko preprečiti.

Da vso stvar dobro razumemo in zrelo presodimo, moramo najprej pogledati, kolike so vloge in kolika je pasiva teh bank, potem kako je strašno drago in dolgotrajno konkurzno postopanje in potem še, kako se more rešiti vsa ta ogromna narodna imovina z

enim samim kratkim zakonom, ki ga more skleniti Narodna skupščina v enem ali dveh dneh in s katerim se more zaustaviti prava in do sedaj nepredvidena katastrofa v našem narodnem gospodarstvu.

Od večjih bank, ki so ustavile plačila, ima Srbska zemljoradniška banka v Beogradu 32.000.000 (dvaintrideset milijonov dinarjev!) vlog, večinoma pravoslavni kmetov iz Hercegovine in Boke Kotorske, ki delajo v Ameriki; Banka in hranilnica za Primorje 28 milijonov vlog, ravno tako v znatni meri najsiromašnejši naših ljudi, ki so živeli in si z muko služili denar v Ameriki in Slavonska banka, kjer kontokorenti (tekoči računi) in vloge po dosedanjih podatkih dosegajo 250 milijonov dinarjev.

Vsi ti vlagatelji bi mogli doseči iz imovine dotične banke sorazmeroma visok odstotek svojih vlog, ako se prihrani dragoceni sodni in odvetniški stroški konkurza in če se onemogoči dolgotrajno postopanje, ki ga predpisuje današnji konkurzni red. Ako pride do konkurza (»bankrota«), bo imovina vseh bank raznešena, znaten del odpade na stroške in nikdar ne bo kraja postopanju, dokler bo le količjak denarja v »konkurzni masi«. Za dokaz so prav škandalozni primeri iz najnovejše sodobne prakse v Srbiji in Vojvodini, odkjer so mi sporočili slučaj, da sta se celo v naprej dogovorila sodnik in advokat o razdelitvi konkurznih stroškov med seboj, kar pa je bilo v zadnjem času preprečeno.

Konkurz Slavske banke v Zagrebu, ki je prejela večino svojih vlog iz Slovenije, bo pomenil verjetno tudi konkurze mnogoštevilnih malih hranilnic v Sloveniji, ki so vlagale svoj denar pri Slavonski banki, to bi dovedlo do propasti malega človeka v Sloveniji in bi ga popolnoma podvrlo gospodarskemu vplivu Dunaja in Trsta, torej Nemcev in Italijanov. Kaj pomeni v takem slučaju Sloveniji naše politično ujedinjenje in osvobojenje?

Iz vseh teh razlogov in da se uspešno prepreči gospodarski polom v naši zemlji in edino s tega razloga, ki je za mene edino merodajen, smatram za potrebno najodločnejšo akcijo za uvedbo izboljšane prisilne poravnave na strogo omejenem polju samo onih denarnih zavodov, ki prejemajo vloge od občinstva, tako da po tem zakonu zamore odločiti večina vlagateljev s svojim glasovanjem, kako naj se z najmanjšimi stroški in v najkrajšem času zadosti vsem terjatvam iz imetka dotične banke.

Kdor se temu protivi, ta niti malo ne razume te stvari ali pa mu ni niti malo do tega, da se naš narod in naša država že enkrat gospodarsko opomore in dvigne.

Pravica držav. uslužbencev do odškodnine.

(Nadaljevanje.)

Vidjeli smo, da je prije bio drž. službenik vezan samo na stanovitost, koja mu je već unapred bila određena, dakle ograničenost. Danas to jest iz čl. 260. financ. zakona nastupila je za njega neograničenost. Ovlašten je tražiti sve ono što može i na što ima pravo. Istaknuti ćemo samo najglavnije točke u tome pogledu i to:

- a) Naknada odštete za povredu u tijelu;
- b) Naknada odštete u osobnoj slobodi;
- c) Naknada odštete u poštenju;
- d) Naknada odštete u imovini.

ad a) Pri naknadi odštete pri tjelesnoj povredi dužan je oštetioc naknaditi troškove za liječenje povredjene osobe, kuda spadaju troškovi liječnika, apoteka, podvorbe oštećenega, troški bolje hrane koju mora oštećeni eventualno da prima, troškovi kupaka, masaže i t. d. Nadalje mu pripada naknada za

izmaklu zaslugu za vrijeme bolesti i to u koliko je prikraćen spram čl. 111. odnosno 112. činovničkog zakona. Nadalje naknadu za zaslugu, koju će oštećenik riješiti u buduću i to bude li za rad postao nesposoban. Ovo se može ustanoviti samo sa vještacinima. Može se naime desiti, da službenik uslijed ozlede izgubi potpunoma sluh, vid ili dar govora ili koje od uda, kojim je faktično vršio zvanje, to po čl. 31. budžetskih dvanaestina nije jošte navršio 15 godina službe, a postao je za vršenje službe nesposoban. U takovome slučaju će ga država jednostavno otpustiti. Oštećenik će u takovom slučaju morati naknaditi svu izmaklu buduću zaslugu, a to iz potpuno opravdanog razloga, jer se naknada štete sastoji u tome, da se povratu povredjenoga u prijašnje stanje ili ako već tome nije moguće udovoljiti u cijelosti, a ono barem u plaćanju procjenbene vrijednosti.

Napokon mu pripada i naknada za pretrpljene bolove. Da se to uzmogne ustanoviti objektivno, valja se obazirati ne samo na stepen ozlede, na imovinske odnose samo ga ozleditelja (oštećioća). Na ovo zbog toga, što naknada štete za bolove, ima faktično narav pokore ili prave privatne kazne.

Ako je oštećenik žensko biće može nastupiti i nagrdjenje u tijelu. Ovakovo nagrdjenje se doduše ne da procijeniti u novcu, nu zato ali pripada takovoj osobi naknada za izmaklu dobit, jer prijeto pogibao umanjene udatbene sigurnosti. U tom pogledu dalo bi se posebno veoma mnogo pisati, pak si to pravo pridržajemo posebno obraditi.

Nadalje pripada pravo na alimentaciju; to jest uzdržavanje žene i djece ako je nastupila smrt oštećenoga, koji nije jošte imao pravo na mirovinu. Ako je taj (oštećenik) bio moguće braniteljem i kojega colateralno odnosno aseedenba (pod pogranične odnosno uzlarne loze), tada pripada i ovima pravo na alimentaciju od oštećitelja, isto tako kao i nezakonitoj (vanbračnoj) djeci oštećenoga.

ad b) Naknada štete o osobnoj slobodi.

Sve što je do sada govoreno o naknadi štete, valja i za ovu naknadu dakako ako je dokazana. Ako je predležala kakova zlopatnja, tada pristoji i za to svaka odšteta.

ad c) Naknada odštete za povredu u poštenju.

Povreda poštenja jest kažnjivo samo na izričiti zahtjev povredjenoga, koji se zove privatni tužitelj. U dosljednosti toga moći će se pri rješavanju toga pitanja na prvom mestu osortati na kaznenu osudbu, jer nije isključena mogućnost, da je pri rješavanju pitanja krivnje moguće riješeno i pitanje naknade štete, kako se to vrlo često dešava pri rješavanju pitanja krivnje o tjelesnoj povredi. Uvredi je svrha nanijeti nekome štetu bilo ma kakove vrste. Ako joj je baš to svrha, onda ima govora i o naknadi odštete. Najglavnije jest pri tome pitanju, da se ustanovi, da je povredjeni doista pretrpio štetu počinjenom uvredom nekakovu izvjesnu štetu u svojoj imovini. Gdje toga ne ima, tada ne ima niti govora o kakovoj naknadi odštete. Nu to se opet ne može sastojati i u tome, da povredjeni nije zadobio promaknuće u viši stepen plaće ili dapače u viši čin baš zbog počinjene mu povrede u poštenju. U takovome će slučaju oštećeni dokazati tu štetu, pak će mu se bez bojazni i dopitati.

ad d) Naknadjenje oštete u imovini.

Tu nije nikada mogao drž. službenik, koji je bio povrijeden u imovini, tražiti blagodat zadnjeg pasusa čl. 137. čin. zak. gradj. reda. Mogao je samo ustati protiv fiscusa za otštetu onda, ako mu je bila šteta u imovini nanešena po državnome organu. Dakle tu je bio izjednačen ostalim građanima.

Pita se ali, kakova se tu otšteta može tražiti?

Najprije moramo istaknuti, što će to reći »vrijednost«. Gradjanski zakon veli, da vrijednost stvari znači ustanoviti cijenu dotičnoj stvari, to jest procijeniti je. Vrijednost ali može biti trojaka i to uredna izvanredna i od osobite naklonosti.

Pod urednom vrijednošću razumijevamo onu, koju neka stvar ima u prometu prema koristi, koju ona daje u stanovitome mjestu i vremenu, ili drugačije to je ona vrijednost, koja je ustanovljena po sasama objektivnome mjerilu, ne gledajući pri tome na osobite koristi, koje bi mogla ta stvar doprinijeti stanovitaj osobi.

Izvanredna vrijednost je ona, koja se tome protivno opredeljuje, dakle ona koja se opredeljuje po subjektivnome mjerilu i to gledom na samu imovinsku korist, koju ona (stvar) pruža stanovitaj osobi.

Od osobito naklonosti vrijednost jest pako ona, koju imade stvar za stanovitu osobu i to obzirom na osobitu naklonost, simpatiju, čuvstvo, koje dotična osoba za nju goji (simpatije) ali pri tome ne pruža kakove veće koristi imovinske nego li svakome drugome, na primjer poklonjeni prsten.

Zakon izričito veli, ako je tko oštećen u svojoj imovini navlaš ili po tuđoj nemarnosti, da taj ima pravo iskati takodjer i izmaklu dobit, a tako i vrijednost od osobite naklonosti. Time je jasno samim zakonom rečeno, da oštećeniku pristoji pravo tražiti punu i potpunu oštetu, koju dakako mora i dokazati, jer bez toga ne ima ništa.

Kada sve ovo progledamo, vidimo, da je kud i kamo bolji položaj drž. službenika nakon čl. 260. financ. zakona, nego li je bio prije dok je postojao i zadnji pasus čl. 13. čin. zak. i to samo za one, koji su čl. 31. budžet. dvanajestina sa 1. dec. 1925. već navršili deset godina državne službe. Za ove stoga, što u devedeset i devet slučajeva ostaje i dalje državni službenik u službi.

Za one pako, koje je stigao mač čl. 31. budžetskih dvanajestina jest posljedica nakon čl. 260 financ. zakona iz god. 1926. mnogo gora. Prijeto naime pogibao, da će država takovog službenika, koji je osakaćen, jednostavno napustiti to jest da će razriješiti s njim službovni odnošaj.

Nu i položaj svakog dotičnog službenika pa bio on zastičen od čl. 31 budžet. dvanajestina izvrnut je pogibelji u slučaju kada šteta nastane uslijed neodoljive sile — vis major. Pod vis major razumijevamo svaki onaj događaj, koji se nije mogao otkloniti urednim i razboritim ljudskim uredbama, a koji je nastao uslijed prirode odnosno i ljudskih djela, koja se nijesu mogla predvidjeti, a ni otkloniti. Ako dakle nastane po drž. službenika dok je bio u vršenju svoga zvanja, takovim događajem šteta, tada je po jasnome slovu čl. 137 čin. zak. bio barem donekle zaštićen jer je profitirao u najgorem slučaju barem 10 god. službe. Dapače onaj koji je imao tek 5—6 god. službe, takodjer je bolje prošao, jer ne samo da mu se je računalo ovo vrijeme, već je jošte dobio 10 god. više. Toga danas više neima. U takovim slučajevima ne može drž. službenik kao ni ostali gradjani tražiti kakovu naknadu štete.

Kada ali uvažimo, da su slučajevi vis major doista veoma rijetki, tada baš ni u kojem slučaju ne treba, da žalimo za nestankom poslednjeg pasusa čl. 137. čin. zak.

(Konec.)

Politična osamosvojitev drž. nameščenecv.

Sproženi pokret o osamosvojitvi je našel v »Poštne Glasniku« št. 20 od 15. oktobra 1926 krepkega zagovornika. Poslušajmo, kaj in kako piše v tem listu »Joja« o tej zamisli po uvodnih besedah:

»... Parola pa je danes samo ena: proč z javkanjem, stran tabele in statistike, v koš s spomenicami in resolucijami, na kol jerože vseh vrst! Postavimo se na lastne noge, osamosvojimo se stanovsko, strokovno in politično! Državni uslužbenec je preizkusil teh osem let po prevratu že vse vlade in vse politične stranke. Bridko preizkusil. Osel gre dvakrat na led, pravijo. Dobro, državni uslužbenec je šel dvanaajstkrat in mislimo, da je to dovolj tudi za jugoslovanskega državnega uslužbenca, ki je model kulturnosti in patriotizma. Vsak od nas — razen političnih koritarjev — je moral v teh osmih letih do dna spoznati ogabno igro vseh političnih strank brez izjeme z državnimi uslužbenci. Ostudno tako, da je moral vsak uvideven človek spoznati, da je politika res vlačuga in da se državni uslužbenec, ki se s to vlačugo peča, umaže in onesnaži. Poudarjam: vse politične stranke brez izjeme. Zato se še najbolj pazi pred onimi priganjači iz lastnih vrst, ki ti rišejo kako stranko, da je tista zaščitnica uradniških interesov in da je nekako vzela patent na uradniške glasove. Pazi se, tam nemara najbolj smrdi.

V teh obupnih časih, ko stoji državno uslužbenstvo tik pred bankrotom, je odjeknil iz vrst drž. uslužbencev klic: vrzimo stran gada, ki ga redimo na lastnih prsih, otrešimo se političnih strank in si ustanovimo lastno parlamentarno zastopstvo! Hvala Bogu, zadnji čas je bil. Še so med nami ljudje, ki imajo zdrave, nezastrupljene nazore. Vprašanje je sedaj le, koliko je med nami že tako zastrupljenih in s političnim blatom že tako obkidanih, da ta klic ne bo prodril do njih. V pravcu osamosvojitve državnih uslužbencev je storil prvi korak stan, katerega so njegovi od politike zaslepljeni voditelji najbolj globoko pogreznili v politično blato. To so jugoslovanski učitelji. Kakor ni noben greh tako velik, da bi ne bila milost božja še večja, tako se je ta stan, ki je bil od vseh stanov drž. uslužbencev najgloblje v gnojnici, najprej in najvišje dvignil. Seveda ne vsi in vseh pri nobenem pokretu treba ni. Drugi klic pa je izšel v člankih glasila O. Z. »Naš Glas«, ki jih je spisal znani »a—«. Njegovi članki »Kakšen bodi naš protest« (»Naš Glas« št. 21 od 31. julija 1926), »Lasten dnevnik« (l. c. št. 22. od 10. avgusta 1926) in »Samo korak naprej« (l. c. št. 26 od 20. septembra 1926) ne smejo ostati glas vpijočega v puščavi. Za organizacijo poštarjev lahko izjavim, da je ta parola njeno geslo in njen cilj.

Da ne ostane samo pri besedah, je storila Zveza poštne organizacij za Slovenijo prvi korak. Povabila je moralno in številčno najmočnejši slovenski organizaciji državnih nameščenecv, to je Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in Udruženje jugoslovanskih učiteljev na skupni sestanek, da dajo voditelji imenovanih treh udruženj, ki zastopajo dve tretjini drž. nameščenecv v Sloveniji, pravce bodočemu udeleževanju drž. uslužbencev in njihovih organizacij. Ker tako ne more in ne sme dalje iti, naj se vse staro in življenja nezmožno likvidira, pa ustvari nova fronta. Ali in kakšne sadove prinese ta akcija, pokaže najbližja bodočnost.

Vestnik.

Ali naj izstopimo iz kulturnih društev? Kakor znano, je poslalo poverjenišvo UJU Ljub-

Razširjajte
„Naš Glas“!

ljana vsem učiteljskim društvom okrožnico, ki je v njej stavljeno tudi vprašanje glede pristopa k O. Z. in izstopa iz drugih društev. Značilen odgovor, ki ga je poslalo laško učiteljsko, ponatiskujemo iz Uč. tovariša št. 11.

»Učiteljsko društvo za laški okraj, izboru-joče dne 16. oktobra 1926, je zastopalo z ozirom na dopis odnosno okrožnico UJU poverjeništvu Ljubljana z dne 31. avgusta 1926 sledeče stališče:

Ad 1. Popolni umik učiteljstva iz javnega življenja odnosno izstop iz vseh kulturnih, karitativnih, političnih in športnih društev bi sicer skoro gotovo značil najradikalnejše sredstvo za predramljenje javnosti našim eksistenčnim interesom in vprašanjem v prilog, vendar pa se kaže, da za precejšen del učiteljstva in drugih javnih nameščenecv še niso zreli tla za te vrste protipokreta in brezizjemno solidarnost v akciji. Vsled zgrešene stanovsko-politične ideologije se učiteljstvo zadnje leto oklepa bolj strank nego svojih organizacij in cvete ta slabost na jugu in vzhodu menda še bolj kot pri nas v Sloveniji. Ponos, discipliniranost in zaupanje v samega sebe bo pri javnem nameščencu treba šele vzgojiti. Ker nam sklep o izstopu ne nudi jamstva za solidarno izvedbo res od strani vsega učiteljstva, sklenejo zborovalci, da se v tem vsakemu prepustj prosta volja.

Ad 2. Glede vstopa vsega članstva v O. Z. se društvo v načelu sicer strinja, vendar pa mu je na tem, da zadevo izvede poverjeništvu UJU kot tako — kakor hitro mu dojdejo potrebne izjave od vseh 32 društev. S številčno večino izjav naj mu bo podano polnomočje za prijavo korporativnega pristopa vsega slov. UJU članstva, kar edino bi zaleglo in imponiralo. Mnenje manjšine bi se moralo v tem slučaju ukloniti stališču večine. Sploh je delovati z vsemi silami na to, da se ustvari čimprej sindikalna unija vseh državnih nameščenecv z glavnim pravcem odporne borbenosti zoper eksistenčno in politič-

no davljenje, ki mu je javni nameščenec v naši državi izpostavljen.

Najumestnejša bi bila depolitizacija uradništva v tem smislu, kakor je izvedena pri orožnikih, častnikih in sploh armadi. Uradnik naj služi državi in nikomur drugemu. Aktivna volilna pravica je zanj usodno zlo, glede pasivne pa je vsakdo vezan v prvi vrsti na interese stranke in se ne mara nikdo eksponirati za svoje sodruge, kdor se je enkrat preril do skled, iz katere se dobro zajema. Sploh pa parlamentarci ne morejo uspešno zastopati naših interesov, ker so pravzaprav zastopniki davkoplačevalcev (in ne nas — kot »davkožrcev«.

Kaj premore solidarnost, se je pokazalo v avstrijski republiki, kjer so dosegli državni nameščenici znatno povišanje svojih prejemkov zbog svoje strumno delujoče organizacije, v kateri so organizirani vsi od A do Z. Vzglejmo se!

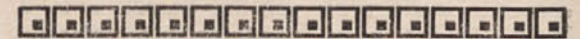
Nov stanovanjski zakon je bil izglasovan 19. oktobra od vladne večine, ki je kratko in malo zavrgla vse izpreminjevalne predloge opozicije. Srednji stan, po večini uradništvo, ostane zaščit-ten glede najemnin v stanovanjih do štirih sob še i nadalje, glede rekvizicij pa samo do 1. maja. Po 1. maju se bodo stanovanja rekvirirala samo za premeščene državne nameščenice. Več pove Ur. list.

Za »Tiskovni sklad« »Našega Glasa« je daroval na prošnjo g. Viktorja Kumra g. dr. Ludovik Grobelnik, notar v Ribnici, znesek 50 Din. Srčna hvala g. darovalcu, kakor tudi g. tovarišu Kumru, ki naj ga izvolijo drugi tovariši posnemati in pri vsaki priliki agitirati za naše glasilo.

Uprava.

Listnica uredništva.

G. F. V. Lož. Za odgovor je tisk predrag. Obrnite se na svoje društvo.

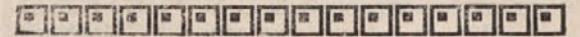
Underwood

pisalni stoj je dosegel svetovni sloves, nad 2,000.000 strojev v prometu in rabi.

LUD. BARAGA, Ljubljana,

Selenburgova ulica 6.

Telefon 980.

TOVARNA ČEVLJEV PETER KOZINA & KOMP. izdeluje odslej naprej tudi lahke damske čevlje ter čevlje za gospode najnovejše forme in najboljše kvalitete. Prodaja na malo: Ljubljana, Breg 20, Aleksandrova cesta 1, Prešernova ulica; Zagreb, Račkova ulica 3; Beograd, Knez Mihajlova ulica 4.

Neprekosljivi so le

EXCELLA

šivalni stroji

Nedosežni v konstrukciji in materialu.

Izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom!

J. GOREC, Ljubljana

(palača Ljub. kreditne banke.)

Specijalna trgovina ščetarskih izdelkov
priporoča tudi svojo veliko izbiro spo-
minskih izdelkov, galanterijo
in parfumerijo

M. Mihelič

Ljubljana, Selenburgova ul.

**Cenejše kot pri
razprodajah**

se dobi vsakovrstno manufak-
turno blago pri

J. TRPIN, Maribor
Glavni trg šte. 17.

Največja izbira

razglednic in pisemskega papirja
v trgovini s papirjem

Ivan Gajšek nasl.
Ljubljana, Sv. Petra c. 2.

Tovariši!

Kupujte svoje potrebščine le pri trdkah in obiskujte
le lokale, ki inserirajo v »Našem Glasu«.
Kdor podpira nas, tega podpirajmo mi!

Ivan Perdan nasledniki, Ljubljana

Veletgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Glavni založnik Ciril in Metodov h vžigalic.

Najnižje dnevne cene!

Postrežba točna in solidna.

JOSIP PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago,
pletanine, žepne robce, ščetke, sukanec, toaletno blago.

Na veliko!

Telefon 913

Na malo!

Fran Iglič

krojaški atelje

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 28

Izdeluje se za dame in gospode po najnovejših krojih. —
Lastna zalog modnega blaga. — Uradnikom znaten popust
ali na obroke.

Priporočamo

posebni oddelek za gospode

A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg šte. 18, 19

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15.

priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Najboljši
šivalni stroji in
kolesa edino le

Josipa Petelinca

znamka

Gritzner in Feniks

za rodbino, obrt

in industrijo

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija
Delavnica za popravila.

Na veliko

Telefon 913

Na malo

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

Aleksandrova cesta

se priporoča za vse finančne transakcije v tu in inozemstvu. — Sprejema hranilne
vloge na knjižice in na tekočem računu. — Oddaja srečke državne razredne loterije.

C. J. Hamann,
Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest,
novorojenčkov, perja in modnih potrebščin.

Predtiskarija modernih ročnih del.